

"Nebâtî hayat mertebesinden, hayvânî hayat mertebesine terakki" ifadesini nasıl anlayabiliriz? Bitkilerde terakki var mı?

Bitkinin hayvan tarafından yenilerek hayvan bedeninde enerjiye ve yapı taşı hükmündeki hücreye vs. dönüşmesi, böylece hayvanlığa ait özel halleri taşıması, "**bitkinin hayvan mertebesine çıkması**" anlamına geliyor.

Yediğimiz yiyecekler vücudumuzun temel enerji kaynağıdır. Gıdalarda bulunan besin maddeleri vücudumuzdaki hücrelerin ihtiyaç duyduğu enerjiyi ve gerekli diğer maddeleri sağlar. Ancak tükettiğimiz gıdaların enerjiye dönüşebilmesi ve diğer besin maddesi ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için, öncelikle vücudun emebileceği ve kullanabileceği kadar küçük parçalar haline getirilmesi gerekir.

İnsanların ve hayvanların birçoğunda temel olarak yiyeceklerin ağız içine girdiği, uzun bir borudan geçtiği ve daha sonra dışkı olarak çıktığı bir sindirim sistemi vardır. Sindirim organlarının çeperindeki düz kaslar düzenli aralıklarla kasılıp gevşeyerek yiyecekleri parçalayıp küçük ve emilebilir hale getirir. Daha sonra bu besinler (*karbonhidratlar, proteinler, yağlar, vitaminler ve mineraller*), bağırsak duvarındaki ve kan dolaşımındaki kanallardan geçerek emilir. **Dolaşım sistemi** bu besin maddelerini vücudun ihtiyacı olan kısımlarına iletir. Yiyeceklerin vücut tarafından kullanılmayan atık kısımları ise, dışkı olarak vücuttan uzaklaştırılır.

Aynı süreç insan için de geçerlidir. Yani insanın tüketmiş olduğu bitkisel ve hayvansal gıdalar insan vücudu tarafından sindirilerek **insan mertebesine terakki** ederler.

"Âlemde tekâmül kanunu vardır. Bu kanuna tabi olan, neşvünema kanununa dahildir. Bu kanuna dâhil olanın bir ömr-ü tabisi vardır..."(1)

Terakki ve tekamülün en parlak ve en mükemmel hali insanda tezahür eder. Zira insanın maddi ve manevi açıdan tekamül ve terakki konusunda sınırı yoktur. **İnsanda tedenni ve terakkinin ucu açıktır.** Cansız varlıkların altına da inebilir meleklerin üstüne de çıkabilir.

Netice, madenler ve cansız elementler, bitkilerin vücudunda çalışacak duruma gelmesiyle hayat mertebesine, bitkilerin hayvanların bedenine girip çalışmasıyla hayvanat mertebesine, insanların hayvanları yemesiyle ve bunların insanlarda yapı

taşı olması hasebiyle de insaniyet mertebesine terakkisi anlamına gelir.

(1) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Bakara Suresi 25. Ayet Tefsiri, Mukaddeme.](#)